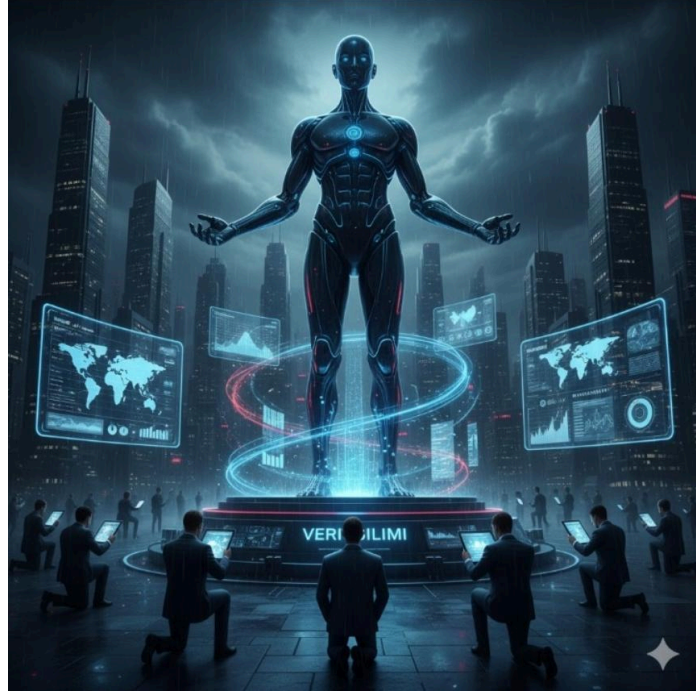

Modern Çağın Putları

— muhammed-ridvan-kaya · 04 Kasım 2025

İnsanoğlu tarih boyunca putlar üretmiştir. Bu putlar kimi zaman taş, kimi zaman tahta, kimi zaman şeyh, kimi zaman da ideoloji, bilgi veya teknoloji şeklinde zuhur etmiştir. Bugün ise modern çağın putları, gaybı bildiğini iddia eden sahte bilgelikler ve insanın aklını devre dışı bırakan yapay otoriteler hâline gelmiştir.

1. Gayb Hakkında İleri Geri Konuşanlar

Kur'an gayb bilgisinin yalnızca Allah'a ait olduğunu defalarca vurgular:

> “Gaybın anahtarları O'nun katındadır; onları O'ndan başkası bilmez.” (En'âm 6:59)

Ne var ki modern çağda jeologlar, iklim bilimciler, ekonomi uzmanları, yatırım danışmanları, hatta tercih danışmanları bile geleceğe dair “kesin” konuşma cüretini göstermektedir. Oysa bunların tamamı zannî verilere dayanır. İnsanlar, hesaplamaların ve grafiklerin arkasında “bilimsel” bir kesinlik olduğunu zannederek, aslında gayb hakkında zan yürütmeyi meşrulaştırmışlardır. Bu, modern bir şirk biçimidir çünkü gayb bilgisini insana izafe etmektir.

2. Veri Bilimi: İstatistiğin Putu

Veri bilimi çağın yeni dini hâline gelmiştir. İnsanlar, istatistiksel modellerin geleceği tahmin edebildiğini sanmaktadır. Oysa bu disiplin, temeli itibariyle rastgelelik ve parametrik varsayımlar üzerine kuruludur. Yani modelin dayanağı zaten belirsizliktir. Bir sistemin temeli rastgeleliğe dayanıyorsa, o sistemin sağlam olması mümkün değildir. “Veri bilimi” adı altında yapılan çoğu tahmin, gaybın bilgisiyle karıştırılan bir olasılık oyunundan ibarettir. Bugün bu alan, “bilim” kelimesinin büyüyle sorgulanmadan kabul görmektedir. Ancak yakın bir gelecekte —belki yüz yıl bile geçmeden— toplumlar fark edecektir ki, veri

bilimcilerin iddiaları aslında gaybın g'sini bile bilmeyen zanlardır. O gün geldiğinde bugünkü kör güvenin yerini derin bir güvensizlik alacak veri bilimcilere kahin denilecektir.

3. Yapay Zekâ: Düşünmeyi Terk Eden Zihinler

Kur'an, insanı tekrar tekrar düşünmeye çağırır:

> "Hiç düşünmez misiniz?" (Bakara 44, Âl-i İmrân 65, En'âm 50...)

Ne var ki günümüz insanı, düşünme eylemini "yapay zekâ"ya devretmiştir. Artık insanlar araştırmadan, sorgulamadan, kendi muhakemelerini işletmeden cevaplar almaktadır. Bu, görünürde bir bilgi kolaylığı gibi dursa da, gerçekte aklın körelmesi demektir. Yapay zekâyâ güvenen bir nesil, yapay zekanın din konusundaki cevaplarına güvendiği için zamanla yoldan çıkacak diğer alanlardaysa tembelleşecek ve kendi idrak yeteneğini kaybedecektir. Gerçek bilgelik, başkasının akıyla değil, Allah'ın insana verdiği akı kullanarak elde edilir. Yapay zekâ, insana hizmet ettiği sürece faydalıdır ancak insana hakikat ölçüsü hâline geldiğinde bir puta dönüşür. Çünkü hatasız değildir "7 doğruya karşı 3 yanlış" barındırır. Bu üç yanlış bile bir insanın yönünü saptırmaya yeter. Bugünün insanı, eski putları yıkmadan bilim, veri ve algoritma putlarını edindi. Oysa hakikat, Allah'ın ilmindedir. Gaybı bilmeye, geleceği kontrol etmeye çalışan her beşerî sistem, sonunda kendi cehaletiyle yüzleşecektir. Gerçek kurtuluş, bilgiyi putlaştırmakta değil, bilgiyi Allah'ın hikmetine teslim etmekte yatar.